

NASJONALT KOMPETANSESENTER
FOR LANDVIND

ELVERUM – 120. MAI 2026

Espen A. Volden
Advokat

Advokatfirmaet Lund & Co DA
Juridisk sekretariat for LNVK, LVK, USS,
Industrikommunene og Naturressurskommunene

espen@vindkraftsenteret.no
99119904

Vindkraftsenteret

Energidepartementet utlyste tilskudd.
Frist 30. juni 2025.

Tildeling 3. september,
til et konsortium med:

Landssammenslutninga av Norske
Vindkraftkommuner (LNVK)

Advokatfirmaet Lund & Co DA

THEMA Consulting Group

Formål og hovedoppgaver

Styrke kommunenes kunnskap og kompetanse om planlegging og behandling av vindkraft på land.

Formidle, veilede og bistå kommuner i områderegulering (plan- og bygningsloven) og konsesjonsprosessen (energiloven, NVE).

Være en nøytral tredjepart som videreformidler kunnskap om virkninger av vindkraft på land.

Bidra til effektiv og korrekt behandling av vindkraftanlegg i kommunene.

Avgrensninger og andre føringer

Gir ikke råd om kommunens holdning til konkrete utbyggingsprosjekter.

Lavterskeltilbud, kostnadsfritt og tilgjengelig for alle kommuner og fylkeskommuner.

Dagens regelverk – bakgrunn

Nye regler for planlegging av konsesjonspliktige vindkraftanlegg på land trådte i kraft 1. juli 2023

Viktigste endring: NVE kan ikke gi konsesjon for vindkraft land før tiltaket er planavklart etter plan- og bygningsloven

I praksis gir dette en veto-rett for kommunene

Tidligere konsesjonsregime:

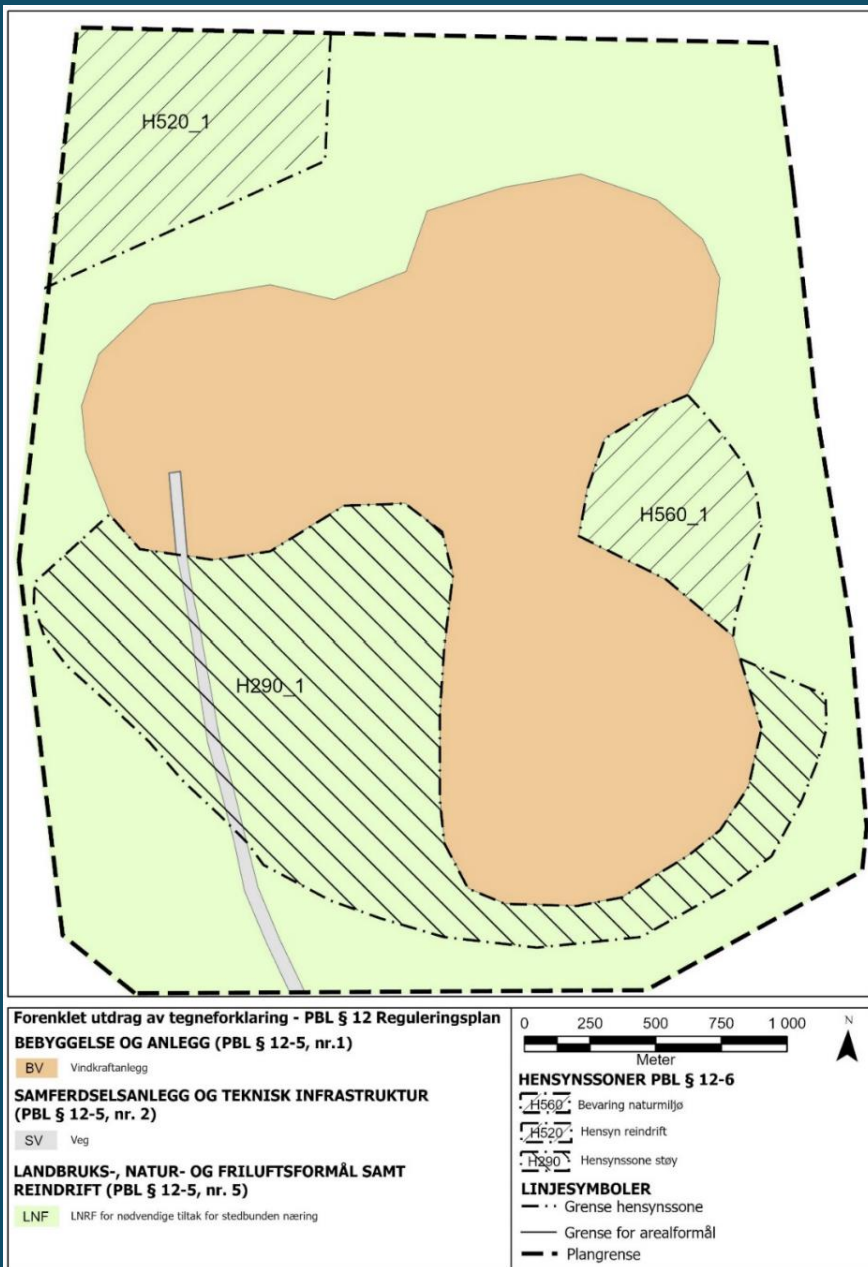
- Vindkraftverk var unntatt reguleringsplikten etter plan- og bygningsloven
- Kommunene var høringsinstanser i de statlige konsesjonsprosessene
- En vindkraftutbygging kunne ikke stride mot gjeldende arealplaner, men:
 - Det var uttrykkelig uttalt at der konsesjon var gitt, var vilkårene for dispensasjon til stede.
 - Konsesjonen kunne gis virkning som statlig arealplan
- I praksis foregikk det en del utbygging i strid med lokalsamfunnene og kommunenes ønsker.
 - Særlig ettersom forutsetningene for utbyggingen endret seg når det gikk lang tid mellom konsesjonsvedtak og utbyggingsstart

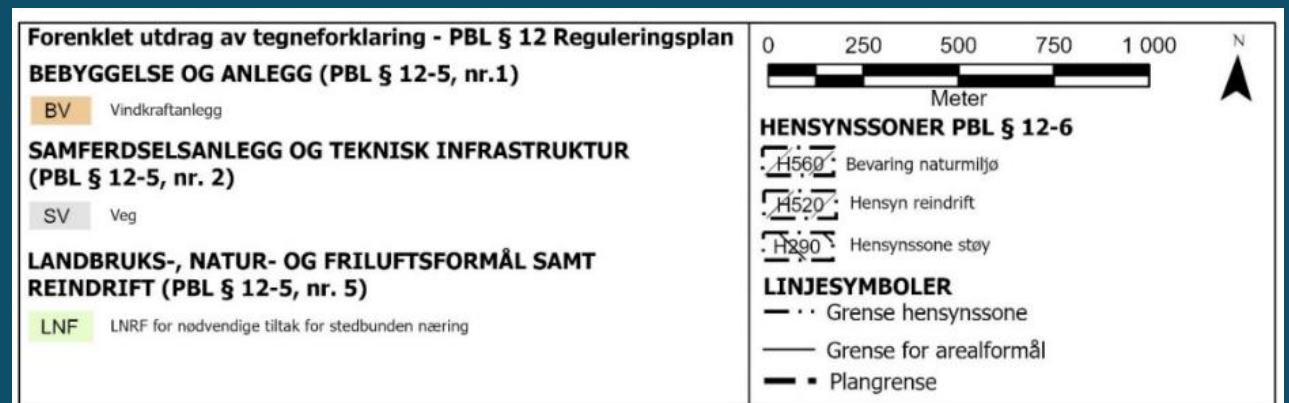
Hva kan områdereguleringen regulere?

- Lovteksten: «*Områdereguleringen skal fastsette de overordnede arealmessige forutsetningene som er relevante for beslutningen om arealbruk for vindkraftanlegget*».
- Forarbeidene sier at områdereguleringen skal være på et overordnet nivå:
 - ytre arealbruksgrenser med arealformålene vindkraft og adkomstveg.
 - planbestemmelser om andre forhold som kan sies å ligge innenfor de overordnede arealmessige forutsetningene som er relevante for kommunens beslutning
 - synlighet av turbiner fra bestemte kartfestede områder, maksimal høyde, inngrepsfrie områder og andre overordnede krav
- Kommunens bruk av inngrepsfrie områder i områdereguleringen kan sette beskrankninger for vindkraftanleggets utforming.
- Detaljene avklares i konsesjon med vilkår etter energiloven.

- Arealformål vindkraftanlegg.
- Adkomstveger angis som arealformål veg.
- Arealer rundt arealformålet vindkraftanlegg vil i områdereguleringen ofte settes av til LNFR.
- Alternativt angis eget underformål f.eks. reindriftsformål eller naturformål.
- I tillegg til arealformål, kan det i områdereguleringen fastsettes hensynssoner med retningslinjer som skal sikre ulike interesser eller hensyn i eller utenfor vindkraftanlegget.

De trinnvise stadiene i planprosessen

- Planinitiativ
- Oppstartsmøte
- Varsling og kunngjøring av planoppstart
- Utarbeidelse av forslag til planprogram
- Fastsetting av planprogram
- Utarbeide planforslag med konsekvensutredninger
- Høring og offentlig ettersyn av planforslag, herunder varsling av innsigelser.
- Sluttbehandling i kommunestyret
- Avklaring av evt. innsigelser
- Evt. klage

Kommunene kan stanse en planprosess:

1. Når kommunen mottar planinitiativ
2. Når kommunen behandler planprogram
3. Når kommunen har planforslag til første gangs behandling (før høring)
4. Når kommunen (etter høring) får endelig planforslag til behandling
5. Når kommunen eventuelt behandler klage på planvedtak

Planprosessen i kommunen kan samordnes med konsesjonsprosessen i NVE

Statlig plan

§ 6-4. Statlig arealplan

Når gjennomføringen av viktige statlige eller regionale utbyggings-, anleggs- eller vernetiltak gjør det nødvendig, eller når andre samfunnsmessige hensyn tilsier det, kan departementet henstille til vedkommende kommune om å utarbeide arealdel til kommuneplan eller reguleringsplan etter [lovens kapittel 11](#) og [12](#).

På samme vilkår kan departementet selv utarbeide og vedta slik plan. Departementet trer da inn i myndigheten til kommunestyret. Vedkommende kommune plikter å gi departementet nødvendig bistand i arbeidet.

Departementet kan i den enkelte sak bestemme at endelig konsesjon til kraftproduksjonsanlegg etter [energiloven](#), [vannressursloven](#) eller [vassdragsreguleringsloven](#) uten videre skal ha virkning som statlig arealplan. Dette gjelder ikke for konsesjon til vindkraftanlegg på land etter [energiloven § 3-1](#).

Departementets vedtak om statlig arealplan kan ikke påklages.

Føringer i forarbeidene

Prop. 111 (2022–2023) s. 48:

- «Tredje ledd nytt andre punktum innebærer at Olje- og energidepartementet ikke kan bestemme at konsesjon for vindkraftanlegg uten videre skal ha virkning som statlig plan etter plan- og bygningsloven. Endringen innebærer at en eventuell statlig plan for vindkraftanlegg skal utarbeides etter de ordinære bestemmelsene for statlige planer i § 6-4 første» og andre ledd»
- For øvrig vises det til høringsnotatet 13. januar 2023

Høringsnotatet 13. januar 2023 s. 50:

- Oppheving av særregelen i § 6-4 tredje ledd innebærer at en eventuell statlig plan for vindkraftanlegg i stedet må utarbeides etter de ordinære bestemmelsene for statlig plan i § 6-4 første og annet ledd. Departementene viser til at det i Vindkraftmeldingen legges opp til at kommunens syn skal tillegges stor vekt i behandlingen av vindkraftprosjekter. Statlig plan vil derfor bare helt unntaksvis være aktuelt i tilfeller der vindkraftanlegg bør bygges av hensyn til regionale og nasjonale interesser, selv om en kommune motsetter seg det, eller berørte kommuner er uenige om utbyggingen. Ordningen vil således fungere som en sikkerhetsventil. Det kan for eksempel ikke utelukkes at hensynet til regional og nasjonal forsyningssikkerhet for kraft kan gjøre det aktuelt å gjennomføre planlegging av vindkraft som statlig plan.

1. Dersom kommunen ikke ønsker (å fortsette) planprosessen kan den stoppe saken, og da blir det ingen utbygging.
2. Dersom kommunen ikke ønsker resultatet, kan den la være å vedta planforslaget, og da blir det ingen utbygging.
3. Kommunen kan gå videre med prosessen og vedta områdereguleringsplanen, og da kan NVE gi konsesjon.

Statlige planretningslinjer for klima og energi, 20. desember 2024

Retningslinjene skal legges til grunn ved kommunal, regional og statlig planlegging etter plan- og bygningsloven, og kommunal virksomhet.

Statlige, regionale og kommunale organer skal i sin planlegging og enkeltvedtak etter plan- og bygningsloven eller annen lovgivning legge til rette for:

- effektiv og fleksibel energibruk
- utbygging av fornybar energi

Kommunene bør legge til rette for mer fornybar energiproduksjon og avklare behovet for vindkraft og solkraft.

Når det planlegges større utbyggingsområder skal det vurderes om det kan produseres fornybar energi på området.

Innst. 115 S (2024-2025)

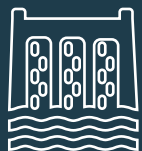
Handlingsplan for naturmangfold

*Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti, merker seg at prinsipp C er et nytt prinsipp, som fremhever behovet for tilstrekkelige arealer til fornybar kraftproduksjon, kraftledninger, forsvarsformål og samfunnskritisk digital infrastruktur. Flertallet vil understreke viktigheten av å se klima og natur i sammenheng, og betydningen **fornybar** kraft har for å kutte utslipp og unngå globale temperaturøkninger i årene fremover. Flertallet støtter derfor prinsippet om at særlig samfunnsnyttige formål som **fornybar** kraftproduksjon, kraftledninger, samfunnskritisk digital infrastruktur og forsvar skal vektes tungt ved konflikter mellom utbyggingsformål.*

Kraftproduksjon i Norge er underlagt et skatte- og avgiftssystem som gir staten og kommunene inntekter

Kommunale inntekter

Vannkraft \geq 10 MVA

✓ Grunnrenteskatt

✓ Naturressursskatt

✓ Eiendomsskatt

✓ Konesjonskraft

✓ Konesjonsavgift

✗ Produksjonsavgift

Vannkraft $<$ 10 MVA

🔄 Grunnrenteskatt (forslag)

🔄 Naturressursskatt (forslag)

✓ Eiendomsskatt

✗ Konesjonskraft¹

✗ Konesjonsavgift¹

✗ Produksjonsavgift

Landbasert vindkraft

✓ Grunnrenteskatt

✗ Naturressursskatt

✓ Eiendomsskatt

✗ Konesjonskraft

✗ Konesjonsavgift

✓ Produksjonsavgift

Sol

✗ Grunnrenteskatt

✗ Naturressursskatt

✗ Eiendomsskatt

✗ Konesjonskraft

✗ Konesjonsavgift

✗ Produksjonsavgift

¹Med enkelte unntak er det er det ikke konesjonskraft og -avgift på vannkraft $<$ 10 MVA. Havbasert vindkraft er ekskludert fra figuren, selv om virksomheten kan være underlagt eiendomsskatt på eventuelle anlegg på land. Utbytte fra offentlig eierskap er også ekskludert.

Dagens ordninger for landbasert vindkraft: Hoveddelen av inntektene for vertskommuner kommer fra produksjonsavgiften og eiendomsskatten

Ordning	Mottaker	Beskrivelse	Total anslag
① Produksjonsavgift	 Kommune	Direkte inntekter fra produksjonen ved kraftverk per produserte kWh.	 360 mill. kr ¹
② Eiendomsskatt	 Kommune	Kommunal eiendomsskattesats 0,7 prosent av verkets formuesverdi (teknisk verdi)	 300 mill. kr ²
③ Tilskuddsordning til lokale formål	 Lokalmiljøene	0,2 øre/kWh vindkraftproduksjon blir satt av til natur, reindrift og andre formål direkte påvirka av arealbruken	 25 mill. kr ³
④ Grunnrenteskatt	 Staten	Skatt på normerte markedsinntekter etter fradrag for investerings-, og driftskostnader, eiendomsskatt,* og selskapsskatt	 0 mill. kr ¹
Framtiden: Forskuttert tilskudd	 Kommune	Regjeringa meldte i statsbudsjettet for 2026 at de utreder en ordning som forskutterer inntekter fra produksjonsavgiften til vertskommuner	 - mill. kr

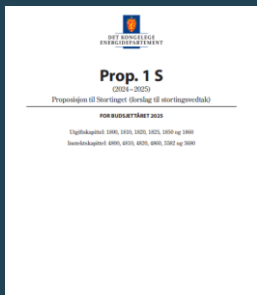
Kilder: ¹Prop. 1 LS (2025-2026) (anslag 2025); ²SSB tabell 14155 (for 2024); ³Regjeringa (for 2024). *Grunnrenterelatert

Flere nasjonale utredninger peker på at regjeringens mål om lavere utslipp, nye grønne næringer og industriutvikling forutsetter tilstrekkelig tilgang på kraft og overføringsnett

Hva og hvorfor ble den laget?

NOU 2023:3 Mer av alt – raskere er en nasjonal offentlig utredning levert av Energikommisjonen til Energidepartementet 1. februar 2023. Den er utarbeidet etter mandat fra regjeringen for å se på **langsiktig energipolitikk** og hvordan Norge kan møte framtidige energibehov.

Prop. 1 (2024-2025) er regjeringens statsbudsjett for 2025. Dokumentet gir et samlet bilde av status, prioriteringer og planlagte tiltak for å nå nasjonale energi- og klimamål. Proposisjonen konkretiserer økonomiske virkemidler, støtteordninger og reguleringer som skal bidra til utslippsreduksjoner, elektrifisering og utbygging av fornybar kraft.

Klimatiltak i Norge er en offentlig rapport utarbeidet av Miljødirektoratet som gir et oppdatert kunnskapsgrunnlag om klimatiltak i Norge, inkludert potensialet for utslippsreduksjon fra ulike klimatiltak, barrierer som hindrer gjennomføring og mulige virkemidler som kan bidra til å realisere tiltakene. Rapporten blir publisert som en del av de årlige oppdateringene til Miljødirektoratet. Formålet er å kartlegge og systematisere kunnskap om hvilke tiltak som kan bidra til å redusere klimagassutslipp i Norge mot 2035

Hva sier utredningen kort?

- 1) **Energibehovet øker:** Norge forventes å få betydelig økt kraftforbruk fram mot 2030 og 2040 på grunn av ny industri, elektrifisering av eksisterende industri og transport, og klimapolitiske mål
- 2) **Økt produksjon må til:** Kommisjonen peker på behovet for betydelig mer fornybar kraftproduksjon for å møte det økte forbruket og sikre at Norge fortsatt har et kraftoverskudd som kan gi stabile priser og konkurranseevne.
- 3) **Tiltak for rammebetingelser:** Rapporten inneholder forslag og anbefalinger for å øke produksjonen av ny kraft og raskere bygge ut nødvendige infrastruktur

- 1) **Elektrifisering driver kraftteterspørsmål:** Regjeringen forventer økt kraftforbruk som følge av industri, transport, bygg og annen elektrifisering knyttet til klimamål
- 2) **Behov for mer fornybar kraft:** Proposisjonen understreker at økt produksjon av fornybar energi – herunder vindkraft og solkraft – er nødvendig for å sikre kraftbalansen og støtte utslippskutt
- 3) **Vindkraft løftes som viktig energikilde:** Det legges opp til utvikling av konsesjonsprosesser og arealtilgang for vindkraft på land og hav, og det pekes på behov for raskere og mer forutsigbare prosesser

- 1) **Rapportens hovedfokus er utslippskutt og virkemidler:** Den inkluderer tiltaksark med ulike tiltak som kan bidra til utslippsreduksjon. Disse omfatter teknologier og strategier som krever økt produksjon av fornybar energi for elektrifisering og utslippsreduksjoner
- 2) **Klimatiltak trenger mer kraft:** Mer fornybar energi er en forutsetning for å nå de globale klimamålene. Sol- og vindkraft på land er blant de helt nødvendige teknologiene for å nå målene fordi de er teknisk modne, og mange steder det mest kostnadseffektive alternativet for ny kraftproduksjon

Hva kan vi bidra med?

- Bistand til administrasjonen i planbehandlingen
- Deltakelse i møter
- Veiledningsmateriale
- Webinarer
- Forskning/utredninger
- Undersøkelser – erfaringer i vindkraftkommuner
- Beregninger av økonomiske virkninger
- Vi kommer gjerne på besøk

NASJONALT KOMPETANSESENTER
FOR LANDVIND

[Samarbeidspartnere](#)

[Om oss](#)

[Nyheter](#)

[Kontakt oss](#)

Velkommen til Vindkraftsenteret

Nasjonalt kompetansesenter for landvind er opprettet med støtte fra Energi-departementet for å styrke kunnskap og kompetanse om kommunal planlegging og behandling av vindkraft på land. Vårt formål er å bistå kommuner over hele landet med veiledning og rådgivning, slik at de kan håndtere vindkraftprosjekter effektivt og i tråd med gjeldende regelverk.

[Les mer](#)

